

ЗАТВЕРДЖУЮ
Ректор Ужгородського
державного університету
проф. Сливка В.Ю.
«___» _____ 1992 р.

СТАТУТ

Науково-дослідного інституту карпатознавства
Ужгородського держуніверситету Міносвіти України

I. Загальні положення.

- 1.1. Інститут карпатознавства Ужгородського державного університету Мінвузу України – надалі – «Інститут» створено згідно рішення Вченої Ради Ужгородського державного університету, наказу Міністерства освіти України №66 від 31 березня 1992 р., наказу ректора Ужгородського держуніверситету № 252-05 від 8 травня 1992 р., як структурний підрозділ УжДУ на базі лабораторії «Карпатика».
- 1.2. Діяльність та внутрішня структура «Інституту» визначається його власним статутом.
- 1.3. «Інститут» є структурним асоціативним об'єднанням груп виконавців науково-дослідних робіт на основі спільних наукових та фінансово-економічних інтересів.
- 1.4. Питання трудових відносин, соціально-економічного розвитку «Інституту» вирішуються згідно чинного законодавства України.
- 1.5. Питання визначення наукових проблем, їх кадрового, фінансового і матеріального забезпечення здійснюються Ужгородським держуніверситетом за поданням директора «Інституту».

II. Предмет діяльності.

- 2.1. «Інститут» створено з метою повнішого та ефективнішого використання інтелектуального потенціалу, фінансових, матеріально-технічних і трудових ресурсів Ужгородського держуніверситету, сприяння підвищенню якості підготовки спеціалістів та науково-педагогічних кадрів, росту кваліфікації професорсько-викладацького складу Ужгородського держуніверситету.
- 2.2. «Інститут» виконує фундаментальні і прикладні науково-дослідні роботи, спрямовані на:
  - комплексне дослідження історії, археології, етнографії, фольклористики, мовознавства, літературознавства, історії мистецтва Закарпаття в його взаємозв'язках з Карпатським регіоном в цілому;
  - вивчення етнополітичних і етносоціальних процесів на Закарпатті і Карпатському регіоні в їх історичному розвитку;
  - розробка практичних рекомендацій з етнополітичних і етносоціальних питань;
  - вивчення проблем і розробка практичних рекомендацій з питань центральноєвропейського регіонального економічного і культурного співробітництва;

- дослідження історії русинсько-української діаспори в країнах Європи та Америки;
  - концентрація архівних та інших матеріалів з питань карпатознавства;
  - розробка красномовних посібників для освітньої мережі Закарпаття;
  - випуск збірника «Карпатика»;
  - реалізація наукової продукції (журналів, збірників та монографій, що виходять з грифом «Інституту», користування картотекою та картографічним матеріалом з археології, етнографії, фольклористики, мовознавства) на основі прямих договорів як всередині країни, так і за кордоном з метою одержання прибутку;
- 2.3. «Інститут» приймає безпосередню участь у підготовці спеціалістів на історичному, філологічному, економічному та юридичному факультетах Ужгородського держуніверситету та гуманізації підготовки студентів інших факультетів шляхом залучення ведучих спеціалістів «Інституту» до читання лекцій, проведення інших форм навчання, організації виконання і керівництво курсовими та дипломними роботами, організації експедицій, проведення стажування, практик, виконання робіт аспірантами, здобутниками та докторантами.

III. Юридичний статус.

- 3.1. «Інститут» у своїй діяльності керується чинним законодавством України, статутом Ужгородського держуніверситету, положенням даного статуту.
- 3.2. «Інститут» діє на основі змішаного фінансування (держбюджетне та госпдоговірне), реалізуючи окремі механізми госпрозрахунку та самофінансування з метою підвищення ефективності використання наукових розробок та вчасного їх застосування у вузівській науці, в навчальному процесі.
- 3.3. «Інститут» може розвивати науково-технічне та економічне співробітництво з науковими та державними установами. Договори укладаються від імені Ужгородського держуніверситету.
- 3.4. «Інститут» має свою печатку, кутовий штамп зі своєю фірмовою назвою, фірмовий бланк.
- 3.5. Фірмова назва: Науково-дослідний Інститут карпатознавства Ужгородського державного університету Міністерства освіти України. Переписка НДІ карпатознавства здійснюється через канцелярію Ужгородського держуніверситету.

IV. Структура.

- 4.1. Структурними підрозділами «Інституту» є:
- науково-дослідні відділи;
  - науково-дослідні лабораторії;
  - архівно-бібліотечна діляниця.
- 4.2. Структура «Інституту» може змінюватися як за рахунок введення нових структурних підрозділів, так і за рахунок виведення існуючих у відповідності з виробничою необхідністю. Зміни в структурі здійснюються на основі рішень вищого органу управління «Інституту», яким є Наукова рада «Інституту».
- 4.3. Науково-дослідні відділи створюються для виконання держбюджетних та госпдоговірних наукових тем у рамках п.2.2. даного Статуту.
- 4.4. Науково-дослідні відділи:
- від імені «Інституту» укладають договори на проведення наукових досліджень та передачу наукової продукції;
  - проводять роботу по впровадженню в практику набутих результатів досліджень та розробок;
  - проводять наукові конференції, симпозиуми, семінари, наради з тематики структурного підрозділу;
  - беруть участь у підвищенні кваліфікації спеціалістів відповідних профілів, в тому числі у фаховій підготовці студентів та аспірантів Ужгородського держуніверситету;
  - керівниками тем і відділів «Інституту» можуть бути штатні співробітники «Інституту», а також науково-педагогічні працівники Ужгородського держуніверситету. Керівники тем і відділів затверджуються ректором Ужгородського держуніверситету за поданням директора.

V. Управління.

- 5.1. Органом управління «Інституту» є Наукова рада (НР), яка складається з представників науково-дослідних відділів, науково-дослідних лабораторій, інших структурних підрозділів «Інституту».
- 5.2. Наукова рада «Інституту»:
- визначає загальні напрямки наукової та господарської діяльності;
  - вносить пропозиції про удосконалення управління, структури «Інституту», представляє відповідні зміни до Статуту «Інституту»;
  - з періодичністю один раз на квартал заслуховує інформацію директора та завідуючих відділами та лабораторіями про стан виконання наукових досліджень і договірних зобов'язань;

- не рідше, ніж раз на рік, звітує про науково-виробничу діяльність перед колективом «Інституту»;
- подає клопотання Вченій раді Ужгородського держуніверситету про оформлення документів та присвоєння співробітникам «Інституту» вчених звань.

5.3. Склад НР визначається окремим положенням. Головою НР є директор «Інституту».

5.4. Директор:

- призначається ректором університету з урахуванням думки НР «Інституту» терміном на 5 років;
- звільняється ректором університету з урахуванням пропозицій НР «Інституту»;
- здійснює виконання управління «Інститутом» і несе відповідальність за результат діяльності всіх структурних підрозділів;
- представляє «Інститут» у всіх необхідних випадках у державних, кооперативних, громадських та інших підприємствах та організаціях;
- забезпечує виконання рішень НР;
- виконує інші функції, необхідні для забезпечення діяльності «Інституту».

5.5. Керівництво діяльністю структурних підрозділів «Інституту» здійснюється їх керівниками, які затверджуються на засіданні НР «Інституту» на строк виконання наукової теми. Завідуючі відділами, лабораторіями несуть персональну відповідальність за результат діяльності структурних одиниць, якими вони керують. У цій роботі підзвітні директорові та НР «Інституту».

VI. Майно та власність.

6.1. «Інститут» є правонаступником:

- майна, яке було в користуванні лабораторії «Карпатика»;
- майна, обладнання, приміщень, основних фондів окремих підрозділів університету, переданих у довгострокове користування «Інституту».

6.2. У власності «Інституту» знаходяться:

- створена наукова продукція;
- основні фонди, які перейшли на баланс «Інституту» на момент його створення та придбані на кошти «Інституту»;

VII. Звітність та контроль діяльності.

7.1. «Інститут» підзвітний у своїй діяльності Вченій раді

Ужгородського держуніверситету, як його структурний підрозділ.

«Інституту» здійснює облік результатів своєї наукової діяльності, бухгалтерський облік і звітність у відповідності з діючим законодавством та нормативними актами і несе відповідальність за достовірність інформації, що представляється.

VIII. Реорганізація та припинення діяльності «Інституту».

8.1. Реорганізація або припинення діяльності «Інституту» здійснюється за рішенням Вченої ради Ужгородського держуніверситету.

8.2. При ліквідації «Інституту» Вчена рада Ужгородського держуніверситету створює ліквідаційну комісію, яка працює у відповідності з діючим законодавством України.

травень, 1992 р.

від 21 вересня 1992 року
засідання НДІ карпатознавства

Присутні: ректор УжДУ проф. В.Ю.Сливка, начальник НДС М.Ю.Баран, директор НДІ карпатознавства проф. І.І.Поп, декан істфаку проф. Е.А.Балагурі, проф. Г.В.Павленко, проф. О.С.Мазурок, доц. А.С.Едельман, доц. В.О.Зігалов, доц. М.П.Тиводар, доц. І.М.Сенько, доц. М.П.Макара, доц. В.І. Оліярі, доц. В.Д.Коваленко, доц. М.П.Матьовка, к.і.н. В.І.Драгун, к.і.н. В.Г.Котигорошко, м.н.с. Й.К.Черкун, м.н.с. В.Ю.Керещман, м.н.с. Н.П.Керещман, лаб. І.М.Ліхтей, лаб. В.В.Лемак, лаб. Р.А.Офіцінський, лаб. М.І.Вашкеба, лаб. Л.М.Черняк.

Ректор УжДУ проф. В.Ю.СЛИВКА:

Я дуже радий вітати весь штат НДІ карпатознавства що складається з 35 чоловік. Для потреб новоствореного інституту було виділено 3 млн. карб. Це не мало і не багато. Першим ділом хочу сказати про хід засідання і повістку дня на сьогодні:

1. Поп розкаже про завдання і плани НДІ карпатознавства, напрямки роботи, проблеми.
2. М.П.Макара розповість про листопадну міжнародну нараду експертів, як виконується мій наказ відносно цього.
3. Намітимо і затвердимо теми дискусійних семінарів по «карпатиці».

І.І.ПОП, директор НДІ карпатознавства, проф.:

Спочатку хочу привітати своїх співробітників. Відносно карпатознавства: в нашому НДІ розглядаються етнічні, соціальні, економічні, культурні та національні проблеми розвитку Закарпаття. Це і є наші п'ять конкурсних тем: ДБ-89, ДБ-91, ДБ-92, ДБ-99, ДБ-114, хронологічні рамки яких сягають від найдавніших часів до наших днів у вивченні історії Карпатської України. Наше завдання полягає в тому, щоб вивчити і скласти всі можливі матеріали по цим проблемам, зробити бібліографію.

Дозвольте показати декілька досліджень та монографій:

- в 20-х рр. Іржі Крал зробив по цьому регіону бібліографію;
- в 30-х рр. району «Карпатики» (Ужгород, Братіслава, Прага) працювала словацька група Сичінського, яка випустила 3 випуски т.зв. «Карпатики»;
- в 50-60-ті рр. наш любий викладач М.М. Лелекач зробив сучасну бібліографію;

в 70-80-ті рр. Магочі із зарубіжжя зробив останню велику бібліографію. Наше завдання, систематизувати всі ці бібліографії, заповнити найновішими матеріалами, зробити ксерокопії, теоретично їх обробити.

Потрібно зробити свої висновки по історії нашого краю, для того щоб не допустити спаллювання минувшини карпатського регіону, бо з початком перебудови всім кому не лінь, різного роду дилетанти і далеко не шаркони починають перекручувати історичні факти.

Нам треба створити виробничу раду, яка має навести порядок в публіцистичній хвилі і не допустити, щоб видавалися монографії наших співробітників, якщо з цим не погодяться інші наші науковці НДІ. Карпатознавство взагалі має стати координатором дій у видавничій сфері. Перед тим, як друкуватися, я пропоную всім пройти апробацію. Це не цензура, але різною в нашій установі не повинно бути. Ця видавнича рада буде стверджувати, або заперечувати друк бо рецензувати мають спеціалісти. Якщо ви співробітники інституту не виступайте тільки від себе, з вашими думками мають погодитися більше половини співробітників.

Чи займатися нам тими українцями, які не відносяться територіально до України? Думаю, що, наприклад, південно-карпатськими русинами Чехословаччини займатися слід, так як і бушним землям Закарпаття в генеральній Румунії та Угорщині.

У мене вже дуже давно є ідея про написання Закарпатської енциклопедії. Такі енциклопедії вже пробували писати:

- в 90-х рр. XIX ст. в Австро-Угорській енциклопедії є том, який відноситься до Закарпаття, причому зібрані там матеріали не втратили своєї наукової цінності і тепер. Цей розділ енциклопедії написали Годінка та Бонкало;
- на десятиріччя Чехословаччини була надрукована енциклопедія по краєзнавству, де в декількох томах є матеріали і по Закарпаттю як складовій частині Чехословаччини;
- чехи також створили цілий корпус «народних пам'яток на Закарпатті».

Як ми знаємо книжка «Закарпатська область» написана дуже не професійно. Може, наш Інститут в майбутньому зможе написати таку колективну монографію по-новому?

В НДІ має концентруватися архівний матеріал, який стосується нашої тематики і взагалі по карпатиці. В 30-х рр. вже збиралися різні записи, але вони майже ніде не використанні. Нам треба дати повідомлення в пресу про те, що ми збираємо документи, рукописи, книжки, матеріали з народознавства, спомини людей. Таким чином ми зможемо використовувати невідомим іншим матеріал і теоретично обробляти його з наукової точки зору.

Потрібно збирати не тільки архів, але й бібліотеку. Прошу приносити книги по карпатознавству! Для цього в майбутньому планується відвести цілу кімнату, може ректор допоможе нам з професіональним бібліотекарем і ми це каталогізуємо, зашифруємо, рознесемо по фондам. В обласному архіві відкрили спецфонд і я пропоную звернутися до його працівників, щоб вони надали «Карпатиші» дублікати.

А тепер дозвольте зачитати склад вченої ради НДІ карпатознавства:

1. Е.А.Балагурі – декан історичного факультету, д.і.н., професор;
2. І.М.Гранчак – зав.кафедрою нової і новітньої історії, д.і.н., професор;
3. В.І.Данканич – директор видавництва «Карпати», к.ф.н.
4. П.М.Лизанець – директор центру Хунгарології, д.ф.н., професор.
5. М.П.Макара – в.н.с. НДІ карпатознавства, к.і.н.
6. І.І.Мигович – директор регіонального відділення Інституту соціології АН України, д.філос.н.
7. Г.В.Павленко – зав. кафедрою стародавнього світу, середніх віків та історіографії, д.і.н., професор.
8. І.І.Поп – директор НДІ карпатознавства, д.і.н., професор.
9. В.О.Прихотько – заступник представника президента України по Закарпатській області, к.і.н.
10. М.Ю.Рушак – д.ек.н., професор кафедри економіки, менеджменту і маркетингу.
11. М.І.Сюсько – декан філологічного факультету, д.ф.н., професор.
12. М.П.Тиводар – в.н.с. НДІ карпатознавства, к.і.н.
13. І.Д.Турашня – проректор УжДУ по науковій роботі, д.фіз.н., професор.
14. П.М.Федака – заступник директора Закарпатського обласного краєзнавчого музею, к.і.н.
15. М.П.Матьовка – доцент кафедри нового та новітнього часу.
16. В.О.Зідгалов – доцент кафедри стародавнього світу, середніх віків та історіографії.
17. А.І.Едельман – доцент кафедри філософії

А тепер, якщо є до мене якісь питання то прошу задавайте, а я на них спробую надати чітку відповідь.

Е.А.БАЛАГУРІ, декан історичного факультету, професор:
Який принцип формування кадрів в НДІ карпатознавства?

І.І.ПОП:

Спочатку керівники тем (ДБ-89 - Г.В.Павленко, ДБ-91 -Е.А.Балагурі, ДБ-92 - М.П.Тиводар, ДБ-99 - І.І.Поп ІІ, ДБ-114 -М.П.Макара) самі

вибрали собі кадри. Але після нового року ми збираємося переглянути питання кадрів. Негарно вийшло з викладачами з історії України – все-таки така назва говорить, що вони працюють над темами, які ближче до Карпат. І проф. В.С.Задорожний, не зрозумів вимог, додав документи на іншу конкурсну тему. Але ми це діло поправимо. Взагалі, якраз звідти і проф. М.М.Бодисжар який в майбутньому буде керівником нової теми.

В.О.ЗІДГАЛОВ, доцент кафедри історіографії:

Як будуть застосовуватися джерела? Ми ж знаємо, що раніше все, що надавалося, було однобічне, а не об'єктивне з наукової точки зору.

І.І.ПОП:

Ми просто повинні дати висказатися і іншій стороні, але робити правильні висновки. В цьому і полягає наше завдання.

М.Ю.БАРАН, начальник НДС УжДУ:

По якій схемі ви думаете працювати?

І.І.ПОП:

Повні що ми працюємо по конкурсним темам - 89, 91, 92, 99, 114. Але допомогмо, ліпше робити відділи - як у всіх НДІ. А схема - по статуту. Тим більше, що тепер до нас підключитися філологи, економісти в майбутньому... Філософи до нас уже йдуть.

М.П.МАКАРА, в.н.с. НДІ, доц.:

Як нам відомо, УжДУ кияни вибрали місцем проведення міжнародної наради експертів з питань вивчення слов'янських культур «Слов'янські культури на рубежі ХХІ ст.». Тому зрозуміло, що основне завдання дав Київ, в першу чергу, інститут мистецтвознавства, фольклористики та етнології ім. Рильського АН України (дир. О.Г.Костюк), звідти ж нам передали і програму. Нарада проходить в Ужгороді з 1 по 5 листопада на якій мають намір виступити представники з Києва: С.Вольман, президент МАВРСК, О.К.Федорук, заступник держ. радника президента України, В.С.Брюховецький, ректор Києво-Могилянської академії та Г.Д.Вервес, член бюро МАВРСК.

10 чоловік за даними Києва запрошуються із далекого зарубіжжя. Передбачено 40 чол. із СНД, ще інші очікуються із Києва, закарпатські науковці, 13 викладачів УжДУ виявили бажання виступити на пленарному засіданні.

В.Ю.СЛИВКА:

Я вважаю, що доповіді обов'язково мають бути в тезах, якщо я тез не побачу, то не допущу до доповіді. З Києвом це теж треба узгодити. Не

опускайтеся в свої виступах до регіонального рівня. Оргкомітет ми потурбуватися про видання програм наради. Головою по підготовці тез ми буди видавнича рада конференції, вона ж підрахує по часу, скільки хвилин на доповідь відпущено, документально все розіслати учасникам за 20 днів до початку наради. Все узгодити з Жулінським. Ще раз передивитися питання першого дня - поселення, квитки, транспорт - я на столі бачу тільки сірі документи і прошу зробити це як слід.

І.І.ПОП:

Тепер перейдемо до розгляду питання про виробничу раду НДІ, яка буде працювати над публікаціями монографій, випусків, буде гукати можливості по паперу, видавництву, розповсюдженню опублікованого.

Г.В.ПАВЛЕНКО, в.п.с., НДІ, зав.кафедрою ітародавнього світу, середніх віків та історіографії:

У мене пропозиції: по-перше, чіткі вимоги і критерії щодо матеріальної бази. Збірники і тепер можна друкувати, але потрібна професійна друкарка, яка все буде підготовлювати до друку. Статті мають бути перевірені і грамотно написані в науковому плані. Пропоную створити прес-центр, щоб постійно можна було виступати. Це крім семінарів, які вже відбуваються.

Пропоную І.І.Попу виступити по радіо, в газеті, щоб зібрати всіх і все по області, не тільки по УЖДУ та Ужгороду. А бібліотеку починати вже складати.

В.Ю.СЛИВКА:

Обіцяю зарплату науковим співробітникам підняти до рівня доцента, ви будете отримувати премії щоквартально, щорічно.

Це одне прохання: на засіданні державної думи України мене попросили Юхновський і Жулінський підготувати аналітичний огляд по нашому регіону. Над цим питанням працював І.І.Поп, написав статтю, може ще хтось запропонує свої міркування по становищу Закарпаття в наші дні. Тим більше, що в столиці не всі розуміють специфіку по русинству, я би просив не політично, а науково підійти до цієї проблеми.

Щодо розширення НДІ, може віддамо вам 216 кабінет, відберіть цікаві книжки у музеї Драгуна, у товаристві «Знання»... Надіюся, що архів Гренджа-Донського буде наш, вже це питання в дорозі.

По системі виконавської роботи треба зробити комплексну програму. Втягніть в роботу НДІ кафедру історії України.

Проведіть після міжнародної наради презентацію НДІ карпатознавства, але так, щоб не було белетристики.

Про словник Дзензелівського, то його треба доопрацювати, через бухгалтерію УЖДУ частину гонорару перевести на рахунок НДІ - це краще зробити доц. М.П.Тиводару.

І ще раз нагадую: в своїй роботі не обмежуйтеся тільки рамками Закарпаття! Це тільки політичний кордон Карпат!

Спонсорам, якщо вони є, і які появляться, кажіть, щоб перераховували гроші в нашу бухгалтерію під грифом «на інститут карпатика».

Я дуже радий, що зустрівся з вами, шановні колеги. Впевняю вас, що адміністрація університету буде вам допомагати.

Тепер перейдемо до питання випуску монографій.

І.І.ПОП:

Давайте розберемося, яка книжка краща до друку? Може щось треба скоротити, але щоб науковий рівень був високий? Ілюстрації вже готові?

- Г.В.Павленко, В.В.Пальок, І.М.Гранчак «Історія Ужгорода», 13 друк. арк. і 4 арк. ілюстрацій;
- І.І.Поп «Замки Закарпаття: історія архітектури». - 7 друк.арк. і 1,5 арк. ілюстрацій;
- І.М.Сенько «Народна демонологія Карпат». - 12 друк. арк. і 3,5 арк. ілюстрацій;
- Е.А.Балагурі, В.Г.Котигорошко «Населення Карпат у римський час (перша половина I тис. н.е.)». - 10 друк. арк. і 3 арк. ілюстрацій;
- М.П.Тиводар «Закарпатський вертеп», Публікації викладачів історичного факультету (зб. статей);
- Г.В.Павленко, І.І.Поп Зб. «Carpatica-Karpatika» - ведеться підготовка до друку 2 і 3 вип.

Е.А.БАЛАГУРІ:

У мене є пропозиції. Під наші конкурсні теми-ДБ формувати робочі групи, які зможуть потім перерости в перспективі в відділи. Нових людей в НДІ приймати в формі тестування, яке ми розробимо.

Це може вдасться зв'язатися із Сату Марською бібліотекою в Румунії, і вона віддасть дубляжі книг нашому інституту.

М.П.ТИВОДАР, в.п.с. НДІ: Наближається осіння форма звіту. Звіт включається в кількості написаних наукових статей, в друк. арк.

Ті хто на 0,5 ставки - норма в 1,5 друк. арк., на 1,0 ставки - норма в 3 друк. арк. Лаборантам реєстрація карток.

Пропоную збирати публікації наших співробітників, та складати особливу бібліографію працівників НДІ.

Це можна скласти тематичну «Енциклопедію Закарпаття3, або серію книжок. Вже є серія по національним меншинам: «Цигани Закарпаття», «Історія Єврейства», «Німці Закарпаття». Залишилися словацька та румунська етнічні групи.

Пропоную завести свій читальний зал. Я знаю, що дуже багато по карпатознавству працює група Биковського в Кракові (Польща). Треба налагодити з ними зв'язок.

Треба подумати над питаннями систематизації документів всіх інститутів, які займаються тими ж питаннями карпатознавства, що і ми.

Директор НДІ
карпатознавства

проф. І.І.Поп

Секретар засідання

лаб. М.І.Вашкеба